

K.K. T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

1999- 2000 YILI MEZUNİYET ÇALIŞMASI

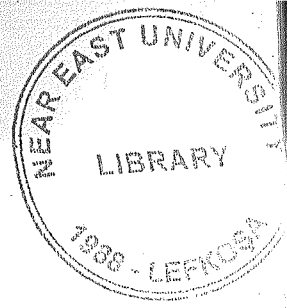
"1958 - 1974 ARASI CANLI HATIRALAR"

HAZIRLAYANLAR : İBRAHİM BATIGÜN 960006
YUSUF YURT 960179

DANIŞMAN : DOÇ. DR. BÜLENT.YORULMAZ

LEFKOŞA

2000

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
GİRİŞ	2-3
1958 YILINA AİT HATIRALAR	4-7
1960 YILINA AİT HATIRALAR	8 -10
1963 YILINA AİT HATIRALAR	11- 28
1965 YILINA AİT HATIRALAR	29 - 32
1968 YILINA AİT HATIRALAR	33 - 36
1974 YILINA AİT HATIRALAR	37 - 41
ŞAHİS ADLARI DİZİNİ	42-43
YER ADLARI DİZİNİ	44-46

ÖNSÖZ

Kıbrıs Türk Tarihi bakımından önemli olan 1958 - 1974 yıllarında **Kıbrıs'ta** yaşanan **Türk - Rum** anlaşmazlığını yaşayan kişilerin canlı hatıralarını **anlatmak** esas amacımızdır.

Bu çalışmada Rumlar'ın Türkler'e yaptıkları baskı, zulüm ve ezilen Türklerin hatırlamak istemedikleri olayları kendi ağızlarından dinleyerek anlatmaya çalıştık. Kişilerin bu olayları anlatırken heyecanlandıklarını gördük. İnsanlar bize geçmişlerini anlattılar ve bunlardan ders almamızı söylediler. Kıbrıs Türklerinin çok çektiklerini, bizimde bu olayları yaşadığınız için Kıbrıs Türklerinin hayatları, geleceği güvenlik altına alınmadan bir anlaşma olmaması gerektiğini vurguladılar.

Savaş çok kötü bir olaydır. 1958 - 1974 yılları arasında Türk sığınmacılarımızın kimisi karısını, kimisi çocuğunu, kimisi beyini kaybetmiştir. Bu tezi yazarken sanki biz de o günleri yaşamışız gibi **duygulandık**. Umarım bu günler tekrar geriye gelmez ve Kıbrıslı Türkler **bağımsız** olarak Ay Yıldızlı bayrak altında sonsuza dek yaşar. Şehitleri **her** kez daha anar, onlara bize bu günleri yaşattıkları için teşekkür ederiz.

Bu çalışmayı yapmamızı sağlayan sayın çok değerli hocam Doçent **Doktor** Bülen Yorulmaz'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bizden ilgilili esirgemeyen bu çalışmayı oluşturmamızda emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

GİRİŞ

(1958-1974)

1958 - 1974 yılları size ne hatırlatır diye bir soydaşımıza sorduğumuzda o da bize tek kelime ile "Acı" dedi. Bu çalışmayı yaparken bizim de çok duygusal anlar yaşadığımızı belirtmek istiyorum. Çünkü insanlar bu olayları anlatırken bazıları ağladı, bazıları o günleri yeniden yaşıyormuş gibi oldu. Ama bize yardımcı olabilmek için bildiklerini anlattılar.

Bu insanlar hep 55 - 95 yaşları arasında kişilerdir. Bu insanlara çok şeyler borçluyuz. Çünkü onlar canlarını, mallarını ortaya koyarak güzelim Kıbrıs'ımızı en iyi şekilde savunmuşlardır. Ne yazık ki bu çalışmamın bir bölümünü yazarken bizlere yardımcı olan Hasan Efendiler adlı kişi şu an aramızda bulunmuyor. Çalışmayı yaptıktan üç ay sonra vefat etmişti. Eyirle gittiğimizde bize çok iyi davranmıştı. Hasta olmasına rağmen başından geçenleri bize anlattı. Onu rahmetle anıyoruz. Söylediklerini okuduğumuzda göz yaşlarımızı tutamıyoruz. Çalışmanın zor yanları insanların yaralarını deşmemiz ve buna bizim üzülmemizdir. Ama Rumların yaptıklarını canlı ağızlardan dinlemek çok önemlidir. Yaşlı oldukları için anlaşılmakta sıkıntı çektiğim anlar oldu fakat insanlar olayların üzerinden yıllar geçmiş olmasına rağmen anılarını anlatmaktan çekinmemiştir. Anlatırken kimisi bir yakını kaybettiği için ağladı, kimisi kahramanlık gösterdiği ve Rum'u köye sokmadı diye sevinen kişiler çok

karşıma çıktı. Kimisi duyamıyor, kimisi konuşamıyor ama bize bilgi **verebilmek** için kulaklığını onarmaya çalışan, konuşup bir cümle **söyledikten** sonra su içen yaşlı kişileri görmekten büyük mutluluk **duyduk**. Çünkü çok heyecanlandılar, kendilerinin bu anlattıklarının ileride belki kitap olacağını duyduklarında bir kat daha sevinçleri arttı. Bir tanesi "Demek öldükten sonra da yaşayacağız" demişti. Fakat tek istedikleri bizim de onların yaşadıkları yaşamamızdır. Çok direndiklerini fakat Rum'un çok modern silahları olduğu için Anavatan yetişmeseydi kendilerinin de şehit olabileceklerini söylüyorlardı ve Anavatana şükrediyorlardı. Biz insanların yaşlı olmalarına rağmen çektikleri acıları anlatmaları için çabalarını gördüğümüz için sevindik. Fakat bazıları kaybettikleri yakınlarını hatırladıkça ağlamaları bizi üzdü. Bu insanlara hayatımızı borçluyuz. Bize düşen görev yaşlılara iyi davranmak, onları sevindirmektir. Çünkü bu günleri onların sayesinde gördük. Onlar olmasaydı belki biz de olmayacaktık.

Rumların yaptıkları, bu çalışmayla da ortaya çıkmaktadır. Rumlar hiç bir zaman bizi yok edemedi ve edemeyecektir. Anavatan yanımızda olduğu sürece biz yaşayacağız. Gazilerimizi, mücahitlerimizin ellerinden öper, şehitlerimizi saygıyla ve rahmetle anarız.

Yaşasın KKTC, yaşasın Türkiye.

1958 YILINA AİT HATIRALAR

1 Nisan 1955'de Rumlar E.O.K.A örgütünü kurdular. Ben 1956'da Rumlar'ın polis memuru oldum. Rumlara karşı direniş gösterebilmek için sanat okulunda elimizdeki imkanlarla silah yapıyorduk. Ben lise de öğrenim görürken pek çok Türk Rumlar tarafından öldürülmüştü. Bu nedenle İngilizler ve Rumlar aleyhine yürüyüşler yapardık. Türk Mukavemet Teşkilatı'na katıldım. Rumlar'dan çok tehdit aldım. 1958'de TNT tarafından şu an elimde bulunan Bayraktar'ın vermiş olduğu teşekkür belgesi vardır. Bir gece bir kamyonun kasaSına koyduğumuz silahları, üzerlerine kum döküp saklayarak Erenköy'den Lefke'ye doğru yola çıktık. Tam Lefkeye gideceğimizde kamyonun lastiği patladı. Polis olduğundan dolayı Rum benzin istasyonuna gidip yardım istedim. Patlayan tekerleği tamir ettik. Fakat Rum askerleri kamyonu arayacaklarını söylediler. Bende hiç bozmayarak tamam dedim. Kamyonun önüne baktıktan sonra adımı sordular ve not alıp beni gönderdiler. O gece silahları Lefke'deki Türk birliğine teslim ettim. Lefkoşa'daki müsteşarlıkta geçici olarak çalışıyordum. Amme memuru başkanı Rum'du. "Ben devlet dairelerinde Türk görmek istemem" dedi. İş için nereye baş vursak: " Siz Türk'sünüz, işe giremezsiniz" dediler. 19 şubat 1962'de bir heyet kurup Makarios'u görmeye gittik. Bir sonuç alamadık. Bunun üzerine Doktor Fazıl Küçük'ün yanına gittik. Doktor Küçük bana bir kağıt vererek Kıbrıs Madenler Şirketi'ne memur olarak alınmamı sağladı. Türkiye'nin çıkartma yapacağını duyuyorduk, buna inanıyorduk ve gerçekleşmesini istiyorduk. Rumlar ise bizle alay ederek "Bekledim de gelmedim" şarkısını söylüyorlardı. Ben çok kızmıştım. Bir

...yakasından tutup duvara da-yadım. "Ge'dik'lerinde gözlerine
inanamayacak ve zangır zangır titreyeceksin" dedim. 1974'de çıkartma
harekatı başlayınca şirket kapanıyor. ~~İkinci~~ Banş Harekatında. Limasol
...yetmiş gün esir tutulduk. Çok ezgiler gördük, Bir Türk:
"Beyliğimiz şanımız, hürriyettir andımız" dediği için Rumlar tarafından
...önünde öldürüldü. Daha sonra Kızılhaç'ın teşviki ile Rauf
...ile Kleridis arasında bir görüşme oldu... Daha sonra serbest
...

Kemal GÜRBÜZ

Zümrütköy (DT:1937)

Mağusa İngiliz devri yıllarında bizim ot

Türkler ve Rumlar karışık yaşıyorduk. İngiliz askerleri köyde EOKA'cılarının yerleşim yeri olduğunu öğrendi. Üslerden gelen İngiliz askerleri köyde Rum evlerini arıyorlardı. Ben o sıralarda yirmi yaşlarındaydım. Bizim evimiz çıkmaz sokaktaydı. Bir İngiliz askeri yolunu kaybedip benim oturduğum sokağa girdi. Biz o sırada yolda oyun oynuyorduk. İngiliz askeri şaşkın bir vaziyette bize doğru gelip konuşmaya başaldı. Biz ise çok korkmuştuk. Ancak bize karşı gösterdiği tavırlardan iyi niyetli olduğunu anladık. El kol işaretlerinden bize kaybolduğunu anlatmaya çalışıyordu. Biz de aynı şekilde el kol işaretleriyle ona yolu tarif ettik. Oradan ayrılacağı sırada geri dönüp cebinde bulunan bir kutu piskotu bize verdi. 1958

Hüseyin KIRICI

Mağusa(DT:1947)

1960 YILINA AİT HATIRALAR

Yıllarında Peristorana'da Rumlar ile birlikte yaşıyorduk. Çok
çok komşularımız vardı. Fakat bizlerle hiç konuşmuyordu.
Bazı kışlarda Rum erkekleri ile Türk erkekleri aynı oturuyarlardı.
Rumlar malımıza göz dikmeye başladılar. Sürekli bizi tehdit ediyorlardı. Bir
gün olaylar patlak verdi. Biz korkudan hayvanlarımızı otlatmaya
başlamıştık. Bir gün komşumuz hayvanlarını otlatmak için dağa
gittik. Bir süre sonra geri dönmüyor. İngiliz askerlerine haber verdik.
Araştırma sonucunda komşumuz bir ağacın altında ölmüştü. Üç
dört defa vurularak öldürülmüş olarak bulundu. Rumlar saldırılarını
arttırıyorlardı. Daha sonra bir Türk polisini kaçırdılar ve ondan bir daha
haber alınamadı. Rumlar çok ileri gidiyorlardı. Köyde rastgele sağa sola
ateş açıyorlardı. Bu nedenle evlerimizden dışarı çıkmaya pek cesaret
edemiyorduk. Beyim artık burada kalamayacağımızı, Angolem'e göç
etmemiz gerektiğini, orasının daha güvenli olduğunu söylüyordu. Üç gün
sonra kocam geri gelip hayvanlarımızı yedirecekti. Hayvanlarımızı burada
bırakarak Angolem'e gittik. Üç gün geçtikten sonra kocam gizlice
Peristerona'ya gidip hayvanlara bakmak istedi. Kocam ağıla gittiğinde
köyün hayvanların kaybolduğunu gördü. Tekrar Angolem'e geri döndü.
13 uradabeş altı yıl kaldık. Rumlar olayları çok şiddetlendirip Angolem'e
saldırdılar. Kocam ve köyün erkekleri tolanıp Rum'a karşı direnişe
geçtiler. EOKA'cılar sürekli teslim olmamız için çağrı yapıyorlardı. Kocam
teslim olmadı. Kocam ağıla girip samanlığın içine gizlendi. Rumlar o gün
otuz yedi Türk'ü esir almıştı. Ben ve beş çocuğum bu esirlerin içindeydik.
Bizi camiye götürdüler. Rum askerinin biri komutanına: "Bunları ne

11. Sınava İngiliz askerleri geldi. İngiliz askeri Rumlara esirleri serbest bırakmalarını emretti. İngiliz askerlerinin gözetimi altında bizi buradan daha güvenli bir yere götürdüler. Beyim ise samanlığın içinde üç gün aç susuz yaşadı. Rumlar onu çok aradılar. Hatta bir gün samanlığın içine çatal soktular. Allah'a şükür ki çatal kocama saplanmadı. Kocam ortaya çıkıp teslim oldu. Çok ezgiler gördü.. Daha sonra İngiliz askerlerinin aracılığıyla iş bırakıldı. 20 Temmuz 1974 günü küçük bir radyodan Türkiye'nin adaya çıkartma yapmaya başladığını öğrendik ve Allah'a çok şükrettik.

Rahme BATIGÜN

Zümrütköy (DT:1931)

1963 YILINA AİT HATIRALAR

1963 tarihinde küçük oğlum okula gidiyordu. O dönemde EOKA saldırılarının şiddetlenmişti. Daha sonraki günlerde oğlum okulu terk etmek zorunda kalıyor. Bir

Tarlada, bir Türk'ün vurulduğu haberini alınca eve geri döndü. Bizim köylülerin de Rumlara karşılık vermesi ile olaylar büyüyor. Rumlar köye saldırınca köylüler bizim eve sığınıyor. Evin üç odası köylüler ile dolup taşıyor. Köylüler yanlarında silahlarını da getirmişlerdi. Ben her an Rumlar'ın bizim eve saldırıp hepimizi öldüreceklerinden korkuyordum. Onbeş gün bu şekilde yaşadıktan sonra bir gün köye Birleşmiş Milletler gelip köyü boşaltmamızı söylediler. Biz de eşyalarımızı kamyonlara yükleyip köyü boşalttık. Köyden ayrılıp Elye köyüne yerleştik. Dört beş ay burada kaldıktan sonra Lefke'ye göç etmek zorunda kaldık. Olaylar yatışınca tekrar köyümüze geri döndük. Köyümüze girince çok kötü bir manzara ile karşılaştık. Rumlar köyden çekilirken bütün evleri yakıp yıkınışlardı. Kış olduğundan dolayı evlerimize girmek zorunda kaldık. O yılların sakinleşmesine ramen yine de evden pek fazla çıkmak istemiyorduk. 1974'de Rumlar tarafından esir alındık. Bütün köyde yaşayanları camiye topladılar. Daha sonra Türkiye'nin adaya çıkarma yaptığını duyduk. Rum papazı bunu duyunca kendi evine zarar gelmesin diye Türk bayrağı asıyor. Sekiz gün camii de esir tutulduk. Rumlar caminin avlusuna bile çıkmamıza pek izin vermiyordu. Rumlar elimizde bulunan küçük ekmek bıçağını bile zorla alıyorlardı. Rumlar silahlı oldukları halde bizden yinede korkuyorlardı. Rumlar köye ekmek getirilmesine izin vermiyorlardı. Birleşmiş Milletlerin yardımı ile karnımızı

...Türk askeri ...sürdürürken biz
Peristona köyünde esir tutuluyorduk. Köyden ancak Rum'un verdiği izin
kağıdı ile çıkılabiliyordu. Bizde tarlaları mühürletmek bahanesi ile köyden
çıkıp bir daha geri dönmedik. Üç defa göçmen olduktan sonra bu gün
oturduğumuz köye gizli yollardan gelebildik.

Ayşe ZEKE

Zümrütköy { DT: 1910 }

1958 de beni TMT'ye almak istediler. Ancak işimin; çpkluğunda bunu kabul etmedim. Bir süre sonra yüzü maskeli iki kişi)•gf'ip TMT'y görmem için ısrar ediyorlar. Ben de sonunda bu teklifi kabüliedip TMT'y katılıyorum. 21 Aralık 1963 yorgun işten eve gelmiştim. Aynı gün Rumların Türk okullarına ateş açtığını öğrendim. TMT'y~.ıpyti olduğun için evimin arka bahçesinde dört kasa içi silah dolu scctjçlk gömül bulunuyordu. Bu olayların çıkmasıyla birlikte komutanlar;cvişme geli sandıkları çıkarmamı istediler. Üç kasayı karımın ve arkadaşlarımı yardımıyla çıkardık. Dördüncü kasanın nerede gömülü olduğunu bir türlü bulamıyorduk. Komutanlar "Silahları sattınız, sizi tutuklayacağız.ı.ğ' dediler. Bütün gece silahları bulmak için uğraşıyorduk. Bu sırada Romutanla sürekli eve gelip gidiyorlardı. O akşam çok yorulmuştuk. • Biriciz uyuduk. Sabah olup,ça tekrar aramaya başladık. Üç gün aç susuz sila'ları aradık. Silahların\kaybolduğunu öğrenen köylüler yardım için biz~<gijdiler. Berastgele pencerenin altındaki yeri kazmaya başladım. Kc:ilyijerden bir "Orada olmaz, Orayı kazmaktan vazgeç" dedi. Buna ram~rı ben orayı kazmayâ devam ettim. Bir müddet kazdıktan sonra oğlum,~lirideki uzun şişi yere soktu. Şişin sert bir cisme çarptığını hissettik. >Byrtlm üzerine orayı kazmaya devam ettik. Nihayet bizi üç gün üç g~çe uğraştırarak sandığı bulduk. Sandıkta dört piycide ile bir tabanca il>Y lunuyordu. Sila~ları bulduğumuz için Allaha şükrettik. Daha sonra R1.11"11ktr bir Tür poliS. çavuşunun yolunu keserek onu tutukladılar. Bunun Q:z:~füne biz onu kurtarmak için Rumların devamlı geçtiği yola bir ağaç keşerek yoldu devirdik. Bütün gece pusuda bekledik. Sabaha doğru bir Rum/c:l.rabasını

gördük. Araba ağacın yanına gelip durdu. Rumları arabadan
 Rum'u esir aldık. (E)ğer Rumlar bu olayı duyunca köye saldırıya
 çıktılar. Beş kamyon Rum kamyü bastı. Çarpışma başladı. Cephanemiz az
 veremiyorduk. Cesur bir Türk Rum kamyonunu
 gören. Bunu gören ~~~~~~'f&~~~.
 Sabahın bütün köylü kat'ıyide toplandık. Bir kamyon ile İngilizler gelip
 esirleri gördüler. Biz İngilizlere; "Rumlar esir tuttukları Türk'ü verirlerse
 biz de altı Rum'u vereceğimizi söyledik." İngilizler Rumlara gidip esir
 değişimini teklifte bulundular. Rumlar ilk önce bu teklifi kabul etmediler,
 fakat İngilizlerin baskısı sonucunda esir değişimi gerçekleşti ve esir olan
 Türk sağsalim kurtarıldı.

Hasan ÖZKÖK

Zümrütköy (DT: 1922)

Ben İstanbul'da öğrenimimi tamamladıktan sonra öğretmenlik yapmak için müracaat ediyorum. Öğretmenlik kadrosu dolu olduğu için bana uça'k a'nmda geç'c\ o\ata'k tercümanlık görevi veriliyor. İki yıl burada çalıştım. Köyde çok fazla malım olduğu için Rumlar<beni kıskanırlardı. Köyün Rumları Türklerden daha fakirdi. Dere suyundan iki gece Rumlar, iki gece Türkler yararlanırlardı. Rumlar baz~n Türkler'in bu sudan yararlanmasına engel oluyordu. Daha sonra evlendim. İki oğlum bir kızım oldu. Oğlum Rumlar'ın yanında çalışmaya l:>aşlıyor..Sorunlar çıkmaya başlayınca oğlumun çalışmasına izin vermiyprlar. EOKA'cılar bir gün köyü kuşatmaya alıp evlere ateş açmaya b~şlıyorlar. Sabah olunca EOKA'cılar ev ev dolaşıp köydeki bütün Tür~leri bir meydanlığa toplayıp oradan da silah zoruyla camiye götürdül~f. Kardeş gibi geçindiğimiz Rumlar bir anda silahlanıp bize saldırmay,ı başladılar. Biz davar ile evimize döndük. Bunu gören rumlar üzerimize yürümeye başladılar. Biz eve girip kapıyı kitledik. Rumlar kapıyı kırıp iç~ri girdiler. Biz bir odaya kapandık. Rumlar yine kapıyı dışarıdan zorlam~ya başladılar. Biz ise içeriden destek olmaya çalışıyorduk. Kızım arkası .dönük kapıya yaslanmıştı. Rumlar kapıya ateş açtılar. Kurşunlar kızımıiii-belinden girip karnından çıktı. Kızım ağır yaralanmıştı. Bunun üzeri[l~>kapıyı açıp teslim olmak zorunda kaldık. Kızımın vurulduğunu görem RUm'lar onu hemen hastahaneye götürdüler. Rumlar bizi de esir alıp camiye götürdüler. Köyden dışarıya çıkmak kesinlikle yasaktı. Bu yüzden günlerce kızımın durumundan bir

Arabaya bindirdi, hastahaneye doğru yola çıktık. Köyü çıktıktan sonra

Rum çavuşu bir Rum barikati'nde durdu. Rum çavuşu arabadan indikten

sonra askerlerin yanına gidiyor ve onlarla birşeyler konuşuyor.

Askerlerin kötü olduğunu anlamıştım. Daha sonra beni yanlarına

çığdılar. Yanlarına gidip selam verdim ve sigara uzattım. Fakat geri

almadılar. En sonu,ıqa bizi serbest bıraktılar. Çavuş ile birlikte

hastahaneye girdik. Rum çavuşu yine b~.ıımarabada beklememi söyleyip

gitti. Daha sonra hastall~"~~~~ |||| ||~~~,|~ ,,~ "p..ııı.~ö.~.,.

Hemşire altı Türk kadının dün hastahaneden taburcu olduğunu söyledi.

Kızımın da bu altı kişi içerisinde olabileceğini söyledi. Çavuşla tekrar

köye döndük. Çavuş bana "Sen merak etme, biz onu buluruz" dedi. Biz

Birleşmiş Milletlere bu konunun araştırılması için dilekçe verdik. Yaklaşık

bir hafta s9nra bir Birleşmiş Milletler temsilcisi gelip kızım ile ilgili hiçbir

bilgi bula111adıklarını söyledi. Daha sonra Rumların elinde esir tutulan

oğlumun radyodan serbest bırakıldığını öğrendim. 1963-68 yılları arasında

ben Angolem'de yaşadım. Rumlar burada da bizi rahat bırakmıyorlardı.

Rumlar her gece koyunlarımızı çalıyorlardı. Bu nedenle bütün

koyunlanrmızı çok ucuza sattık. Dahasonra bizi tekrar esir aldılar. Biz esir

olduğulmuz sırada Türkiye'nin adaya çıkartması başladı. Rumlar bunu

öğrenince korkuya kapılıyor. Rum askerleri bizi: " Türk askerleri bize

zarar verirse biz de sizi öldürürüz" diye tehtlt ediyorlardı. Daha sonra

Barış Gücü askerleri köye gelip bizi Rumların elinden kurtardı. Çıkartma

tamamlanınca bölgeler ayrılıyor. Ben yine Birleşmiş Milletlere gidip kızım

Beni mutlaka bir bilgi bulmalarını istedim. Bir hafta sonra beni Lefke'ye
götürdüler. Oraya gittim. Birleşmiş Milletler temsilcilerine bomba
konuştu. Hiç bir bilgi olmadığını söylediler. Bu sırada Türk Sancaktan
gelen bir Türk Birleşmiş Milletler ile konuştuğum için beni tutukladı.
Benim ne olduğunu anlattım. Ancak bana inanmadılar. Benim casus
olduğumu sanıyorlardı. Türkiye Sancaktarı Birleşmiş Milletler temsilcileri ile
konuştu. Bana inanıyor ve beni serbest bırakıyor. Ben bugün hala
hastanede sağ olup olmadığından bir şey bilmiyorum.

Yusuf HASANCIK

Zümrütköy (DT:1913)

1963'te İngiliz üslerinde çalışı~pçum. 1963 yılında İngiliz üslerinde Rum ve Türkler'in araları ô.~\i~'. ~\l.~ ~ô.~\V:~W ~\,w~ kapısındaki Türk talebeleri İngilizleri taş yağmuruna tutuyor. Rum, olayları gittükçe arttıyordu. İngiliz üslerinde çalışırken köyüme dönmem için bana izin veriyorlar. Ben köyüme gittim. Köyde sokağa çıkma yasağı konulmuştu. Uzunca bir süre evde kapalı kaldık. Üç dört kişi un öğütmek için değirmene indik. Yarı yola gelince EOKA'cılar bizi tutuklayıp polise götürdüler. Dahıcısonraköydekilerin silahları teslim etmedikleri takdirde bizi öldürecekleriünü söylediler. Silahları teslim etmek zorunda kaldık. Oradan başka ~lr köye götürüldük ve unumuzu orada öğüttük. Daha sonra köyümü~e geri döndük. Köyde yine sokağa çıkma yasağı vardı. Bir helikopter geldi. Helikopterden bir Türk, bir Rum ve bir İngiliz indi. Köylülere bir<takımsorular sordular. Türkler bu üç kişiye Rumların neler yaptıklarını anlattılar. Ben hayvanlarımın çalındığını söyledim. Köyden gizlice kaçır~ı iki kişi durumu Rauf Denктаş'a bildirdi. Daha sonra iki üç kamyon ğçildi ve bizi Peristorana'ya götürdüler. Yarı yola gelince EOKA'cılar önümüzü kesiyorlar. Kadınları ve çocukları Peristorana'ya almıyorları Hepsini Lefkoşa'ya gönderiyorlar. Biz erkekler ise köyümüze geri dönüyoruz. Ramazan ayının onbeşi idi. Evimize geri döndük. Evde hiç bir ~Şya kalmamıştı. Bütün eşyalarımız ve yiyeceklerimiz Rumlar tarafınca~ı çalınmıştı. Geceleyin zeytin ekmek ile durumu idare ettik. Yatacakerimiz bile yoktu. Bu yüzden günlerce samanlıkta hayvanlar ile birlikte yattık. Lefkoşa'ya gönderdiğimiz ailelerimizin oradan Kırnı'ya yerleştiklerini öğrendik. Köye gelen üç kamyon ile biz de hayvanlarımızı

22 yıkılarak Kırnı'ya

şittik. Çocuklarımı ve \lanma. orada kavuştum.

Hayvanlarımızı yıkık evler~/koyduk. Kırnı'da ev sayısı az olduğu için her
 bir aileye bir ev düşmüştü~/!<aldığımızevin kapısı bile yoktu. Mevsim kış
 olduğu için çok zor günle~/<g~/çirdik. Hayvanlarımız açlıktan ölmeye
 başlamıştı. Bir çoğunu böyle l(~/ybetmiştik. Geriye kalanları da çok ucuza
 satmıştık. Ben İngiliz üslerinde ç~/hştığımdandolayı İngiliz arabası gelip beni
 Rumlar'dan geçirip iş yerine gg.türürdü. Bir süre sonra Rumlar
 Rumlar'ın geçmelerine engel 9\lı'ı~/<la"<\\\ f.\\\M~/m, 'ka,,m ~\\m~m~ ~'\\~/~\n
 oldular. Artık işe gitmiyordum{~/öyde ailelerimizin güvenliğini sağlamak
 için kışın nöbet tutuyorduk. Rumlar, sürekli gece baskınları
 düzenliyorlardı. Taştan mevzii yapıyorduk. Her mevziide üç kişi vardı.
 Rumlar sQrekli köye ateş açıyorlardı. Bize: "Dayanın yakında Türkiye
 askeri sizj yardıma gelecek" diye bir haber geldi. Bizde bunun üzerine
 Rum'a katşı vargücümüzle direndik. Nihayet 20 Temmuz 1974 sabahı
 Türk uçakları gökyüzünde göründü. Askerler Köyün dışına indiler.
 Köylünün qncülüğü ile Türk askeri sayesinde Kırnı Dağı Rumlar'dan
 temizleniyot. Bir Türk askeri uçaktan atladığında paraşütü açılmıyor ve
 alıç ağacının üzerine düşerek şehit oluyor. Dağ tamamen temizlendikten
 sonra köylüler dağa taşınıyor. Çünkü köyde kaçak Rum askerlerinin
 olabileceği tahmin ediliyordu. Askerlere yol göstererek Akdeniz Köyüne
 vardık. Köyü Rumlar ele geçirmişti. Yaklaşık kırk Türk ormana
 saklanmıştı. Bizi görünce geli bize katıldılar. Dört saat süren çatışma
 sonucunda Akdeniz Köyü bizim elimize geçiyor. Kormacit Dağlarında
 Rumlar'ın mevzilendiği haberi geldi. Buraya saldırı yapılarak dağ ele

güçlü. Lapta-Garava da kısa sürede Rumlar'tan geri alınmış oldu.
Böylece orada yaşayan Türkler de Rumlar'ın zulmünden kurtarıldı.

İbrahim Rifat ULU

'1..ümtü'l..ôJi \~, -,~"V)

EOKA 1955 de Hırsofu köyüne idikl/Rumlara karşı direniyorduk. Ben 1963'de Hasan Özkök ile birlikte TMT'ye katılıyoruz. ~umlar bir gün bir Türk polisini kaçırıyorlar. Birkaç gün önce de iki otobüs dolusu yaşlı insanı esir almışlardı. Biz de bir araya gelip ne yapacağımızı kararlaştırdık. Rumlar daima bizim köyden araba ile geçip kendi köylerine giderlerdi. Bir gece yola büyük bir selvi ağacı keserek yolu kapattık. Yolun iki tarafına pusuya yattık. Bütün gece bekledik, araba gelmedi. Sabahayakın bir araba süratle geldi ve aniden durdu. Biz onları teslim aldık. Arabada yedi kişi bulunuyordu. Köydeki Rumlardan bu yedi kişiyi esir aldığımızı duyunca sabaha kadar köyümüzü kurşun yağmuruna tuttular. Sabah İngiliz askerleri olaya el koydu ve esir değişimi teklifinde bulundu. İngiliz Rum ile gidip konuştu. Biz aldığımız esirleri daha güvenli bir yere götürmeye karar verdik ve köyün içine götürdük. Bir Rum'un korkudan dişleri birbirine vuruyordu. Ben "Korkma, size birşey yapmayacağız" dedim. Daha sonra Rumlardan köye baskın yapacaklarını öğrendik. Gizli gizli arkadan dolaşarak Rumlardan bulundugü yere sızdık. Rum askeri bir Thomson silahına mermi koyuyordu. Onu esir aldık. Ele geçirdiğimiz silahı kullanmayı bilmiyorduk. Bu yüzden üzerinde eğitim yaptık. Daha sonra Rumlardan iki otobüs dolusu yaşlıyı bırakıyor. Biz de buna karşılık esir aldığımız sekiz kişiyi serbest bıraktık. Fakat Rumlardan saldırıları durmuyordu aksine daha da şiddetleniyordu. Köy düşme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştı.

Çağınımız çok az kalmıştı. 20 Temmuz 1974 günü Türk askeri
maddemize yetişiyor.

Kadri ALIŞIK

Zümrütköy (DT:1933)

1963 tarihinde muntazam Kale'de olaylar başlıyor ve iki Türk şehit ediliyor. Bu Türklerifüç cenazetöreninden dönen halk üzerine Rum polisi tarafından ateş açılması sonucu üç Türk daha şehit oluyor. Böylece Rumların iç yüzüTı açıkça ortaya çıkıyor. TMT bu olaylar sonucunda resmen ortaya çıkıyor, Kumsal Bölgesinde bu gün İnzibatlık Merkezi olan o zamanın polisikarakolu Türk polis karakolu oluyor. Baf Kapısı'nda da Rumlar bir polis karakolu kuruyor. Bu arada TMT üyeleri Rum polisine bağlı olan un fabrikasından bölgedeki halka ateş açıldığını duyunca gece TMT idarecil-i dört kişilik bir ekibi orayı ele geçirmeye gönderiyor. Ben bölgede üç dört kişi ile nöbet bekliyordum. Güneş battıktan sonra Kumsalın boşaltılması için haber geliyor. Çoluk çocuğu toplayarak Lefkoşa'daki surlar içine hareket ettik. Celal Cin'in bu günkü evinin önüne kadar gittik, Dereboyu'ndan Rumlar Kumsal'ı basıyorlar. Biz bu arada Celal Cinlin evindeydik. Elimizde bir piyade on mermi ile bekliyorduk. Silah sesleri gelmeye başladı. Elli metre öteden üç dört kişinin koşarak geldiğini gördük. Dur ikazında bulunduk. Duran olmadı. Biz de ateş açtık. Daha sonra un fabrikasını alması için gönderilen dört TMT üyesinin şehit olduğu haberi geldi. Bu şehitlerden biri bu gün Şehit Tuncer İlkokulu'na verilen isim ile yaşatılıyor.

O gece, bölgede bu gün Barbarlık Müzesi olan Binbaşı İlhan'ın karısı ve çocukları banyoda öldürülüyor. Bu evin sahipleri ise yan taraftaki evde kalıyorlardı. Karı koca iki kişi banyoya kapanmışlardı. Rumlar evi açarak içeriye giriyorlar. Bu çifti de şehit ediyorlar. Biz de

Karsal Bölgesini boşaltmış olmasaydık bu gün belkide yaşıyor
olmayacaktık. Türkiye'nin imdadımıza yetişmesi ile derin bir nefes aldık.

Mustafa ALTAY

Zümrütköy (DT: 1934)

Rumlar barış içinde yaşarken EOKA planlarını gerçekleştirmek için Taner ve Vedat isimli iki Türk'ü esir alıyorlar. Ben de o gün macun diziyordum. Emete isimli komşu gelip bırak macun dizmeyi de Türkler'den iki kişiyi esir aldılar dedi. Vedat kendi arabasına binen Rum polislerle oyun oynar ve arabanın aniden istobuna basarak arabadan atlar ve kaçar. Taner'in esir alınması üzerine biz kadınlar çocuklarımızı alarak bir yere toplandı. Erkekler selvi ağaçlarıyla yolu kapayıp gelen bir Rum arabasını durdurdu. Arabada bulunan yedi Rum'u esir aldık. Esirleri köyün ortasına getirdiler. Daha sonra esirleri bir odaya kapattılar. Bu esirler korkudan tiritir titriyorlardı. Bizim adamlar onlara korkmamalarını ve onlara birşey yapmayacaklarını söylediler. O gece Rumlar deliye döndüler. Rum köylerinde toplanan yüzlerce Rum kamyonlara dolup köye geliyorlardı. Her tarafta savaş başlamıştı. Benim eşim bu kamyonların birine bomba atıyor, attığı bomba patlamayınca hemen ikinci bombayı atıyor. Bu olay üzerine Rumlar geri çekiliyor. Rumlardan üç kişi yaralanıyor. Ertesi gün Birleşmiş Milletler askerleri ile beraber Cengiz adında bir Türk geliyor. Birleşmiş Milletler askerleri esir değişimi teklifinde bulunuyorlar. Türk tarafı bu teklifi kabul edince Rumlar esir tuttukları Taner isimdeki Türk'ü serbest bırakıyorlar. Bunun üzerine bizde esir aldığımız yedi Rum'u serbest bırakıyoruz. Bu olaydan yaklaşık bir iki ay sonra Kaptan denilen bir Türk ovada koyunlarını otlatırken Rumlar tarafından esir alınıyor. Ansızın bir silah sesi duyuluyor. Ben ve beyim avludaydık. Silah sesini duyduk. Beyim bana şöyle dedi: "Çocukları al ve köye girin". Beyim ve etraftaki birkaç kişi hemen koşarak

silah sesinin geldiği yöne doğru gidiyorlar. Rumlar ile karşılıklı çatışmaya giriyorlar.. Ben ana yolda gideceğime bahçeden gitmeye karar verdim. Komşumuz bahçeden keçilerini almaya gittiğinde Rumların bizim avluya girdiğini gördüm. Rumlar Ramadan adlı bir çobanı yakalayıp öldürüyorlar. İngilizler de oradan geçerken Salih Dayı isimli bir Türk onları durdurup çobanın cesedini onlara gösteriyor. İngilizler Salih Dayı'nın tüfeğini kokluyorlardı. Biz bu olaylar üzerine tekrar eve dönüyoruz. Cesedi görünce çok korktuk. Rumlar aynı gün polise giden Hasan ve Şener isimli Türkler'i esir alıyorlar. Bunları götürüp korkmayın size birşey yapmıyacağı diyorlar. Rumların niyeti aslında Ramadan Dayı'yı öldürmekti. Hasan ve Şener serbest kalınca Ramadan Dayı'yı bulup onu uyarmak istediler. Ancak Rumlar onu çoktan öldürmüşlerdi. Olaylar böyle gelişirken rahmetli eşim bizim evin damına mevzii yapıyor. Kurşunları Rumlar bizim evin damına atıyorlardı. Biz de onlara karşılık veriyorduk. Daha sonraki günlerde beyim gizlice köyün planını çizmeye başladı. Bir gün bu planları kasabaya götürmek için bir minibüse bindi. Beyim gençlerle eğitimi yaptırır, onlara silah atmayı öğretirdi. Minibüste planları yaşlı bir kadına verip koynunda sakalmasını söyledi. Bu olayı yolda Rum polisi haber alıyor. Arananlardan birinin minibüste olduğunu öğreniyorlar. Daha sonra minibüsü durduruyorlar. Beyimi esir alıyorlar. Beyime türlü eziyetler yapıyorlar. Tam öldürecekleri sırada Rum polisi'nin tırnağı çıkıyor. Eşimi öldüremiyorlar. Daha sonra eşimi serbest bırakıyorlar. Beyim eve geldiğinde yüzü gözü kan içindeydi. Köydeki bütün Türkler bütün gece bana geçmiş olsun geldiler. Yine bir gece

Benim silah götürm< için kasabaya yola çıkıyor ve artık geri gelmiyor.

Kaza yapıp ~~~~~,

~\\n~m\1ot~n\m ~\m~ov.. a.v..\\ll ~\t'ia\.. ~a..~a..~a..la..ut~un\az..\\~
sokmak için kurşunları yaprağa sarıp keçiye yedirdi ve kasabaya varınca
keçiyi. keşip>kurşunlar. karnından çıkardılar. Yine birgün benim bey
be.1.i.nd~/silah Rum köyüne sarhoş olarak gidiyor ve oturuyor. Rumlar
etrafına toplanıyorlar. Ben hemen oraya gidiyorum. Oraya gittiğimde Rum
köyünün başkanı ve Rumlar benim beye soru soruyorlardı. Beyim onlara
Rum askerleri nin bizim eve ateş açtıklarını söyledi. Bana da bunu
sordular. Ben de doğrudur dedim. O zaman biz Rumlar ile iyi
geçiniyorduk. Ama Rumlar'm aralarında bazı mızırlar vardı. Benim beyin
belindeki tabanca görünüyordu. Ben kendisine kalk gidelim dedim. Ama o
kalkmıyordu. Bazı Rumlar onunla karıdan korkup gidecen diye alay
ediyorlardı. Ben. zorla beyimi kaldırıp eve doğru yollandık. Tam eve
girdiğimizde bir Rum polis arabası evin önünden geçti. Bu olay üzerine
biz Rumlar arasında bir casus olduğunu anladık. Eğer orada biraz daha
oyalcıns.cıydıRum polisi tarafından tutuklanacaktık. 1963

Binnaz ERTOK

Zümrütköy (DT:1940)

1965 YILINA AİTHATIRALAR

Biz Peristerona'da kunduracılık ile uğraşıyorduk. Rumlar 1 Nisan 1963 tarihinde EOKA örgütünü kuruyorlar. EOKA'nın kuruluşundan bir ay sonra köyde bizde yedi kişiden oluşan bir örgüt kurduk. Bu yedi kişiden biri de bendim. Gece Lefkoşa'dan gelen birkaç arkadaş ile birlikte bir evde silahlar üzerinde eğitim görüyorduk. 1963 yılına kadar bu eğitimi gördük. 1963'de Rumlar'ın köyacırsı saldırıları şiddetlenince fazla direnemeyip köyü terk etmek zorunda kaldık. Daha sonra Kırnı'ya yerleştik. Kırnı Köyünde teşkilat silahlarını gizlice çıkarıp köyü korumak için nöbet tutuyorduk. 1965 yılı bir baysan günü Rumlar Kırnı Dağı'na saldırıya geçtiler. Rumlar yaklaşık bin kişiye sahipti. Biz ise yirmiyedi kişi Kırnı Dağı'nı savunuyorduk. Benim bulunduğu mevzii en öndeydi. Sabah onlara kadar direnebildik, Arkadaşlarımızın çoğunun yaralanmasıyla dağı boşaltıp Bilaliye'ye çekildik. Bu köyün üst tepelerine mevzilendik. Ben daha sonra Kırm Birliğine katıldım. Kırnı'nın üst tarafındaki Sivri Çamlıbelen ve Hüsnü Tepelerinde mevziler kurduk. Bu mevzilerde Kırnı Köyü'nü düşmana/ karşı savunmaya çalıştık. Kırnı Dağları'nda bulunan Rumlar köye sürekli ateş açıyorlardı. Daha sonra askeri komutanlar geldi. Daha sonraki günlerde bölükler, sancaklar ve taburlar kuruldu. Bizim bölüğün ismi Kırnı Bölüğü'dü. 15 Temmuz 1974 tarihine kadar, bu bölükte bölgeyi savunduk. 15 Temmuz'da Yunan darbesi ile Makarios'u devirdiler. Kırnı Dağı'nın üzerinde olan Rumlar kendi kendilerini öldürmeye başladılar. Dağı ateşe verdiler. Dağ tamamen yandı. 20 Temmuz 1974 Gece saat bir sularında bizlere gelen emirle bölge

tanıtma bezlerini takımların önlerine serdik. Böylece Türkiye'nin müdahalesi başlamış oldu. Sabah gün doğarken Kırnı Dağları'nın üzerinde Türk uçakları görünmeye başladı. Dağın arkasından top sesleri duyuluyordu. Gelen uçaklar sırayla daha önceden hazırladığımız yere paraşüt ile asker indirmeye başladı. Beş on uçaktan sonra helikopterlerinde gelip asker indirdiğini gördük. Kamyonlar gelip askerleri birliklerine taşıdılar. O gün Rumı birlikleri ateş etmediler. Ertesi gece Rumlar "Yıldırım Hareketi"ne giriştiler. Bilelye Bölüğü ile Kulaklı Tepe Rumlar'ın eline geçtiler. Bizden takviye istediler. Bunun üzerine biz de harekete geçtik. Kulaklı Tepe'yi ve Bilelye Köyü'nü kurtardık. Türkiye'den gelen askerler gerekli hazırlıkları tamamlayıp taarruza geçti. Bizim bölgeden başlayarak Ayormola ve Dikmen'e kadar olan bölgeler Rumlar'dan temizlendi. Daha sonra ben Komando Tugayı birliğine katıldım. Orada Sabri Demirbağ adlı komutanın şöförülüğünü yapmaya başladım. Bir gece saat bir sularında Boğaz'a hareket ettik. Sonradan öğrendiğime göre Rumlar Karşıyaka ve Vasilya bölgelerinden çıkartma yapacaklardı. Bu nedenle Boğaz'da geceleyin düzenlenen toplantıya katıldım. Bu toplantıda ne yapacağımızı kararlaştırdık. Sabah dört sularında "Lapta Karava Harekatı" başaldı. Askerlerimiz bu şekilde Karşıyaka'dan denize gizlice sokularak çıkartma yapan Rumları durdurmayı başardılar. Bölgeyi Rumlar'dan temizledikten sonra 14 - 15 Ağustos'a sakin bir dönem yaşadık. 14 Ağustos tarihinde o dönemin ve bu günün de başbakanı olan Bülent Ecevit'in " Ayşe tatile çıksın" parolası ile ikinci Barış Harekatı başladı. İki gün gibi kısa bir sürede doğuda

Mağusa'ya, batıda Lefke'ye kadar olan bölge Rumlar'dan temizlendi ve böylece Mutlu Barış Harekatı son buldu.

Hasan TAYİP

Zümrütköy (DT:1941)

1968 YILINA AİT HATIRALAR

1967 – 68 dönemlerinde Akıncılar'da Mücahitlik yapıyordum. Köyün etrafında pek çok yüksek tepeleri vardı. Bizim mevzilerimiz; pek derin değildi. Rumlar ise gelip bizim mevzilerin karşı tarafına mevzilendiler. O zaman dinl~ine cihazımız olmadığı için biz bunu farketmedik. Onları farkettiğimiz zaman bizi yayılım ateşin~>tuttılar. Biz bu durumda mevzilere iildik. ME:lr1'11ileriniz az olduğu içiti(p~kkarşılıkveremed'ik. Komutanlarımız durumu Barış Gücü'ne bildirdi. Barış Gücü hemen oraya geldi ve duruma müdahale etti. Rumlar hemen oradan uzaklaştırıldı. Böylece biz de rahat bir nefes aldık. O mevziler bu gün İngiliz askerinin kontrolü altına verildi.

Hüseyin KIRICI

Mağusa (DT:1947)

Akıncılar'da Mücahitlik yaptığım yıllarda Lefkoşa iskele yolu üzerinde "Dev Yırtığı" adı verilen büyük bir yarık vardı. Biz arkadaşlarla sık sık "Dev Yırtığı" adı verilen yere güvercin avlamaya gidiyorduk. Bir gün yine aynı amaçla üç arkadaş oraya gittik. Arkadaşlarım bana "sen burada nöbet tut, biz de aşağıya inelim" dediler. Bende onların teklifini kabul ettim. Onlar aşağıya indikten on onbeş dakika sonra Rum tarafından bir toz bulutunun bize doğru hızla yaklaştığını gördüm. Ben arkadaşlarıma seslenip hemen onları oradan çıkarttım ve derin bir yere mevzilendik. Daha sonra Rum askerleri oraya vardılar. Hepsi arabadan indiler ve "Dev Yırtığı" adı verilen derin yarığa iki üç tane el bombası atıp oradan hızla uzaklaştılar. Bu olaydan sonra arkadaşlarım bana onların hayatını kurtardığım için çok teşekkür ettiler. 1968

Hüseyin KIRICI

Mağusa (DT:1947)

1967 - 68 yıllarında bizim bölgeden iki Mücahit bahçeye sebze toplamaya gidiyorlar ve silahlarını yere bırakıyorlar. Lefke İskele yolu üzerinde gitmekte olan rum polisi bu iki Mücahiti üniformalarından tanıyor ve onları gizlice teslim alıyorlar. Rumlar esir aldıkları bu iki mücahidi Aradip Köyü'ne götürüyorlar. Akıncılar komutanlığı bunu öğrenince hemen beni ondört arkadaşım ile birlikte Larnaka Lefkoşa yolunda pusu kurup, geçen Rumları üniformalarından tanıyor ve onları gizlice teslim alıyorlar. Rumlar esir aldıkları bu iki mücahidi Aradip Köyü'ne götürüyorlar. Akıncılar komutanlığı bunu öğrenince hemen beni ondört arkadaşım ile birlikte Larnaka Lefkoşa yolunda pusu kurup, geçen Rumlar'ı esir almamızı istedi. Biz yoldan Geçen Rumlar'ı esir aldık. Onları üç dört otobüse bindirip Akıncılar'a gönderdik. Bu durumu İngiliz askerinin aracılığıyla Rum tarafına bildirdik ve onlara değiş tokuş önerdik. Rumlar önceleri kabul etmek istemediler ancak İngiliz askerlerinin aracılığıyla bu değiş tokuş gerçekleştirildi. Rumlar esir aldıkları iki Mücahidi çok kötü bir şekilde dövmüşlerdi. Birkaç gün sonra bu iki Mücahitden birinin hastahane de öldüğünü duyduk.

tüseyin KIRICI

Mağusa(DT:1947)

1974 YILINA AİT HATIRALAR

EOKA kurulduktan sonra Omorfo ve civarındaki köylere baskın yapılacağı haberi o dönemin imamına bildirildi. Ben bu imamın yardımcısıydım. Bunun üzerine hoca şöyle bir açıklama yapıyor. "İçiniz rahat olsun, Rumlar cesaret edip bize saldıramazlar" dedi. Yine de gece iki kişi köyde nöbet tutuyorduk. Diğer taraftan Rumlar sabahtan akşama kadar içki içip köye saldırı planı hazırlıyorlardı. Bir gece Rumlar ağır silahları eşeklere yükleyip baskın için yola çıkmışlardı. Bir süre sonra eşekler huysuzlanıp ilerlemiyorlardı. Bu sırada kafiide bulunan papaza atlar üzerinde beyaz elbise giymiş Türk askerleri görününce papaz yanındakileri uyarıp baskından vazgeçtiler.

Türk köyü Allah'ın kudreti sayesinde büyük bir baskından kurtulmuştu. 1974'de Rumlar bütün köylüleri camiye kapatmışlardı. Rumlar bizi öldürüp topluca gömeceklerini söyleyip gözümüzün önünde büyük çukurlar açıyorlardı. Eli silahlı bir Rum bize doğru yaklaşıp üçer üçer dışarı çıkmamızı söyledi. Aniden bir Türk ayağa kalkıp Şöyle dedi: "Bizi öldürürseniz sizi de yaşatmazlar." Bunun üzerine Rumlar kendi aralarında gizlice konuşup bizi öldürmekten vazgeçtiler. Daha sonra Birleşmiş Milletler'in aracılığıyla serbest bırakıldık. Ben camiinin imamı olarak atanmıştım. Bir gün camiiden Türk bayrağı çalınmıştı. Ben Türk muhtarı ile birlikte Rum polisine gidip olanları anlattım. Fakat Rum polisi hiç bir önlem almayınca ertesi akşam da camiinin kilimi çalındı. Bunun üzerine ben Rum komutanına gidip olanları anlattım. Ben komutana Allah katında büyük bir günah olduğunu söyledim. Ertesi gece camiinin kapısı önünde kilimin oraya bırakıldığını gördüm. Rumlar ilerleyen günlerde

baskılarını arttırıyorlar ve köyden Türk polislerini uzaklaştırıp öldürüyorlardı. Bu sırada damadım rahatsızlanıp **Rum hastahanesine** yatırılıyor.

1974'de Türkiye çıkartma yapınca damadım Rum tarafında kalıyor. Biz Rum tarafına başvurup damadımın Türk tarafına verilmesini istedik. **Ancak Rum**lardan hiç bir ses çıkmayınca, bu kez Birleşmiş Milletlere müracaat ettik. Birleşmiş Milletler bize onun ölüsünü getirdi. Türk doktorları tarafından yapılan muayene sonunda damadımın Rumlar tarafından şırınga ile kanının çekilip işkence ile öldürüldüğü ortaya çıktı.

Hasan EFENDİLER

(DT:1909 ÖT: 13/0312000)

Zümrütköy

1974>>harekatından bir hafta önce Gaziverendeydik./Çıl~rıföa oradan olacak diye hazırlık yaptık. 19 Temmuz'u 20 Temmuz'a(ı)ıjğlijyan

gecenin ertesi sabahı Girne'nin alındığını **öğrendik**. Köyde alarm verildi, silah sesleri duyuldu. Yarbaşılandı. Tüm halk toplandık. Ben yirmi aile ile birlikte göçtü. Eşim telsizde **görevliydi**. Sabah beşe kadar çarpıştık. Yardım istedik, alamadık. Rumlar **sabah altı sularında** teslim oldular. Tehdit ettiler ve sonunda **teslim olduk**. Yani esir olduk. Güzelyurt'ta yirmi erkeklerinin hepsini kamyonu koydular ve **Güzelyurt'a** götürdüler. Bizi de okulun bahçesine götürdüler. Saat onbirde uçakların seslerini duyduk. Yunan askerleri uçakların gelmesiyle **üzerimize** ateş açtılar. Uçaklar gidince, ateşi kestiler. Arkadaşım sekiz aylık **hamileydi** ve yanında çocuğu vardı. Arkama dönüp onların **ölü** olduğunu gördüm. Onlara uzandım baktım, arkadaşımın **karnındaki** bebek halde tekmiyordu. Yirmi tane yaralı ve ölü verdik. Daha önce **ilk yardım** görevli olduğum için yaralılarla ilgilendim. Bir çocuğun **bağırsakları** dışarı çıkmıştı. "Kurtarın beni" diye bağıyordu. Barış Gücü **yaralıları ve ölüleri** alıp gitti. İçlerinden sadece arkadaşımı ve çocuğunun **cesedini** alabildiler. Okulun bahçesinde bir hafta daha esir kaldık. Rumlar bizleri **taciz** etmeye devam ediyorlardı. Açlıktan çocuklar bağıyorlardı. Bir **hafta** sonra evlerimize gittik.

16 ağustos gecesi silah sesi duyduk. Köy halkı birkaç aile ile toplandık. İkinci Barış Harekatı'nın başladığını **radyodan öğrendik**. Askerlerimiz Güzelyurt'a doğru ilerliyordu. **Rumlar tepelerden** iniyorlardı. Bir ara kapının çalındığını duyduk. Kapıyı **açmamızı**, bizimle birşey yapmayacaklarını söylüyorlardı. Barış **askerleri** geliyordu. Canlarını kurtarmak için bizleri istiyorlardı. **Radyodan Barış Harekatı'**

devam ettiğini duyduk. Sabah sekize doğru yan komşu bağırarak Türk askeri'nin köye girdiğini söylüyordu. Kapıdan dışarı baktığımızda Türk askeri'nin Döğücü köyüne doğru ilerlediğini gördük. Bir bölük de bizim köyüne gitti. Başka bir bölük de Güzeyurt'a esirleri kurtarmaya gitti. J. Çiğdemli esirleri Limasol'a kaldırdıklarını öğrendiler. üç ay sonra değiş tokuşlarımız kurtuldu.

Şenay AKYAY

Zümrürcük (DT:1952)

ŞAHİS ADELARİ DİZİNİ

Ayşe Zeki	13
Binbaşı İlhan	24
Binnaz Ertop	28
Bülent Ecevit	31
Celal Cin	24
Cengiz	26
Doktor Fazıl Küçük	5
Emete	26
Hasan	27
Hasan Özkök	15, 27
Hasan Tayıp	32
Hasan Efendiler	39
Hüseyin Kırıcı	7, 34, 35, 36
İbrahim Rifat Ulu	21
Kaptan	26
Kemal Gürbüz	6
Kleridies	6
Kadri Alışık	23
Mustafa Altay	25
Makarios	30
Rauf Denктаş	6, 19
Rahme Batıgün	10

Ramadan	27
Salih Dayı	27
Sabri Demirbağ	31
Sonay Akyay	41
Şener	27
Taner	26
Vedat	26
Yusuf Hasancık	18

YER ADLARI DİZİNİ

Akıncılar	7, 34, 35, 36
Akdeniz Köyü	20
Angolem (Taşpınar)	9, 17
Ayormola	31
Aradip Köyü	34
Baf Kapısı	24
Barbarlık Müzesi	24
Bilaliye Köyü	30
Bilelye Köyü	31
Boğaz	31
Dereboyu	24
Dev Yırtığı	35
Dikmen	31
Doğancı	41
Elye (Doğancı)	12
Erenköy	5
Garava (Alsancak)	21
Gaziveren	40
Girne	40
Girne Kapısı	19
Güzelyurt	40, 41
Hirsofu	22

Hüsnü Tepesi	30
İskele	34, 35
Karşıyaka	31
Kıbrıs	16
Kırını	19, 20, 30
Kırını Dağı	20, 31
Kormacit Dağı	20
Kulaklı Tepe	31
Kumsal Bölgesi	24, 25
Lapta	21
Larnaka	34
Ledra Palace	20
Lefke	5, 12, 18, 32, 34
Lefkoşa	5, 19, 24, 30, 34, 35, 41
Limasol	41
Mağusa	7, 32, 34, 35, 36
Omorfo (Güzelyurt)	38
Peristorana	9, 13, 19, 30
Sivri Çamlıbelenk	30
Tahta Kale	24
Türkiye	5, 10, 12, 25, 31, 39
Vasilya	31
Zümrütköy	6, 10, 13, 15, 18, 21, 23, 25, 28, 32, 39, 41